

ЛЕНИН ЁЛУ

1918-чы йылдан
апрель айындан
башлап чыгарылды

ХАМИСТЮН

19

АПРЕЛЬ

1990

№ 47 (10533)

Багасы 3 кепек

КПСС-ни ОБКОМУНУ, ДАГЪЫСТАН АССР-ни ОБР СОВЕТИНИ ВА МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИ ОРГАНЫ
ОРГАН ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ДАГЕСТАНСКОЙ АССР

ЛЕНИНСКИЙ ПУТЬ

Сурсат программа яшавгъа чыгъарылсын

Имканлыкълар толу кюйде къолланса...

Гъайванчылык тармакны гъакъында лакъыр чынгъанда, кбюсю хозяйстволаны ёлбашчылары нант этип йибере. Шо да негъань туюл. Гъалиге колхозланы, совхозланы азадан пайы четим саналагъан тармакны асувлулугъун болдурма бажармагъан. Тек бу ишде устюнлюклерге етишгенлер ён туюл.

Бабаюрт района «Коммунизм» молхозну гъайванчылары — шолардан бири. Эсгерилген хозяйствогъа гъайванчылык зарал берегенни орнуна 162 минг манат хайыр берген.

Колхозну гъайванчылары ишде ижара аралыкъланы къоллап затъат теге. Сыкълашгъан коллективде 17 адам бар. Огъар бажарылу специалист, саламат ёлбаш Ибрагим Бектемиров башчылык эте. Гъали-гъалилерде биз хозяйствода болгъанда ижара коллективни ёлбашчысы, колхозну озге специалистлери булан ёлукъдукъ, гъайванчылыкны бутунгю гъалы, ону гележекдеги имканлыкълары гъакъда лакъыр этдик.

— Бир зат да оьалогъонден болуп къаламайгъанын айтсам, — деди колхозну председатели А. Бамматов, — нече керенлер эсгерилген калмазаны такарлайгъан болуп къалгъан. Тек

гъайванчылык ишлери булан таным болгъанда, ижара коллективде аслу 4 савунуу загъызат тегенни билдик. Оланы алышдырмакъ уьун дагъы да 2 савунуу чалыша. Ижарачылар йилни башындан оьтген бакътыни ичинде гетген йилни шу заманладан есе гъар сыйырлан 116 кило сют артыкъ савгъан. Сют савууда деп да оьр натижалгъа етишгенлери аресинде Салев ва Наталия Зектемер бар. Олар

— деп хабарлай колхозну баш экономисти Х. Хожаев. — Ижарачылары ёлбашчысы И. Бектемиров бир къулаугъу болуп канторгъа гелсе, бизин кырышымызгъа гелмей гетмей. Себеби? Бизин булан гъакълашгъан заманын ичинде оьзю этеген гъисапланы дагъы да терген чыкъмакъ, тутгъан ёлу аурус икенликте бирдагъы керен инанмакъ. Гъайванчылар болдурмагъан продукцияны озьине токътайгъан багъасын, ону сан янын ахшылашдырмакъны гетри гъайын эте. Къолда этилеген натижалар яман туюлгю яшырма туюмей. Аслу саналагъан бир савунуу гелтирип къойгъым. Оьтген йыл савунчулар план булан токъташдырылган 2600 килону ерине гъар сыйырлан орта гъисапда 2878 кило сют алма болгъан.

Гъайванчылык ишлери булан таным болгъанда, ижара коллективде аслу 4 савунуу загъызат тегенни билдик. Оланы алышдырмакъ уьун дагъы да 2 савунуу чалыша. Ижарачылар йилни башындан оьтген бакътыни ичинде гетген йилни шу заманладан есе гъар сыйырлан 116 кило сют артыкъ савгъан. Сют савууда деп да оьр натижалгъа етишгенлери аресинде Салев ва Наталия Зектемер бар. Олар

100 минг манатдан да къолайгъа чыгъаргъан гъайванчылагъа дагъы да къошум гъакъ теленме туюшдир деп ойлайбыз. Неге туюл, биз азагъанда да, сёйлейгенде де имканлыкъланы толу кюйде къоллама туюше, моллукъну болдурма тарыкъ деп айтабыз. Четим маъсаланы чечивню бойнуна алгъанланы яшаву, олагъа теленеген гъакъ гъакъыкътгъа кыйышамы, о гъакъда сийрек астериле.

Бу йыл колхозну гъайванчылары 900 тонна сют болдурма тарыкъ. Гъар сыйырлан орта гъисада 3000 кило сют савудма герек. Шо натижалгъа етишмек учун 228,6 минг манат герсетилген. Бары да харжланы тайдыргъанда, ижарачылагъа телемек учун 43 минг 500 манат къала. О да — бары да зат алданокъ гёз алгъа тутулгъанда йимик болса. Яшавда буса не де болуп къала. Ижарачылардан гъасил болмайгъан себеплеге гёре сютно къадары тебен туюмек бар, озге себеплер къаршы болма бола.

Йилни башындан берли оьтген бакътыни ичинде ижарачылар 2-ини сорт булан 35 тонна сют сатып тура. Санав, къаратгъанда, кеп де герюнмей, тек ижара коллектив учун о аз туюл. Экинчи сорт булан продукция ташурулгъан савуу олар 804 манат тас этген. Бу ерде савунчуланы айыбы бар деп айта кыйын. Неге туюл, комплексде электрик гюч тайын къалагъан гериклер аз къаршылашмай. Ярыкъ болма, комплексде бир иш де

Татынлу касбуну еси

Ашлыкъ продукталаны Шамхалдагъы комбинатында ва шо посёлонда яшавлукъ объектлер йыл сайын кеп бола. Артадагы йилларда бек арна столовый, тюкен-пекарня кзурулгъан, посёлокта газ тартынуу яши тамамлана тура. Гъа.

мам ва озге объектлер де кзурулажакъ. Оьзалени гъайы этилеген ерлерде ишле-меге адамланы да гентю бола. Суратде: янгы столовыйны повары С. Сепиева. Гъ. Абдуллаев чыгъаргъан сурат.

КЪОЙЧУ НАБИ

Буйнакск района «Эрпе-ни» янында болдукъ. Ферма-

тындырыкълы кзулдукъ къойланы толу кюйде аман сакъламагъа имканлыкъ берген.

Фермада буюнлерде тёл туюнуу узатыла. Шо жавап-

Гюнлюк иш низамда — экономика реформаны чалтлашдырыв

14-нчы апрелде Кромле СССР-ни Президенти М. С. Горбачёвну председателиги булан Федерация Советини ва СССР-ни Президент Советини бирликдеги жыйыны болгъан.

СССР-ни Министрлер Советини Председателини биринчи заместители, СССР-ни Госпланы председатели Ю. Д. Маслюковну «СССР-де ёрукълашдырылагъан базар экономикагъа гечивню гъакъындагъы» докладна тынгланыгъан. Докладгъа гёре гент кюйде пикру алышдырылар болгъан. Шону барышында Ч. Т. Айтматов, В. И. Воронников, А. Э. Кауас, Н. А. Назарбаев, Ю. А. Осильян, Е. М. Примаков, В. Г. Распутин, Г. И. Ревенко, Э. А. Шевардадзе, В. С. Шевченко, А. Н. Яковлев В. А. Ярин, шолай да жыйынгъа чакътырылып гелген алимлер экономистлер А. Г. Агабегян, Г. А. Арбатов, О. Т. Богомолов, В. А. Мартынов, Ю. В. Яремейко чыгып сёйлеген. Пикру алышдырылгъан, къаравланы кеп тюрлюлюкюню уллузугъуна да къарамайлы, чыгып сёйлегенлери барысы да экономика реформаны, экономикагъа ёлбашчылыкъ этивню янгы къайдаларын ва хозяйствону юрютивню янгы формалары ахтарынуу на актив кюйде къоллануу чалтлашдырмакъны гъажатлыгъын ишав талап этегенлиги булан рази болгъанлар. Шо тармакъда чараланы ишавгъа чыгъарылуу дагъы гечикдирме ярамайгъанлыгъы эсгерилген. Гелеген жумада арагъа салып ойлашынуу давам этмеге токъташылгъан.

ЛИТВАДА ЯШАЙГЪАНЛАНЫ

ЧАКЪЫРЫВУ

ЯКЪЛАВ ИЗЛЕП ГЕЛГЕНЛЕР

Минскиде гъукуматны уьую алдына жыйылгъан белорус ва озге миллетлени Литвада яшайгъан бир нече онлар булангъы адамлары оьзалени якъламакъны Белоруссияны ёлбашчыларына тилеген. Адамланы къолларында булай изывлар булан плакатлар болгъан: «Белорус къардашларыбыз! Бизин ишларыбызны гележегин якъламагъа бизге кёмек этигиз». «Миллетчилик — бары да халкълар учун уллу балагъ».

Журналистлер булангъы лакъырлашында олар айтгъаны йимик, Литва республикада бир нече миллетлени вакиллери бакъгъан икъда чыдама ярамайгъан кюйдеги гъал гючлене бара. Шо «яшавлукъ» миллетчиликте йимик, тюрлю-тюрлю группировкаланы ёлбашчыларыны сёйлевлеринде, массовый информацияны кзулаалларыны материалларында, тип принцибине гёре кыйыксызтыларда ачыкъ кюйде герюне. Минскиге гелген ватандашланы пикрусуна гёре, СССР Союздан чыкъмакъны гъа-...

В. А. Микულიн Литвадагъы белоруслар учун тувулунгъан маъсалазаны республикада англайгъанлыкъны эсгерген ва Белоруссияны гъакимлигини оьр органына берилген документде...

А. НРЫЖАНОВСКИЙ, А. ПАЛЬЧЕСКИЙ, ТАСС-ны мухбирлери.

«Парахатлыкъ»:

белгиленген график булан

учувну ишин юрютков-но центри, 17 апрель. (ТАСС). Анатолий Соловьёвну...

...чаклыгын тергеп чыгарып, бары да зат алданокъ гёз алгъа тутулганда Янык болса. Ишавда буса не де болуп къала. Ижарачылардан гьасил болмайгъан себеплеге гёре сюню къадыры тёбен тюшмек бар, оьге себеплер къаршы болма бола.

Бир зат да оьалогьонден болуп къалайгъанын айтсам, — деди колхозну председатели А. Намматов, — нече керенлер эгерилген калыклары кыпарлайгъан болуп къалама. Тек оьалып колхозну гьасилатла...

Гьайванчылары ишлери булан таныш болагъанда, ижара коллективде аслу 4 савунчу загъмат тегегени билдик. Оланы алышдырмакъ учун дагы да 2 савунчу чалыша. Ижарачылар йылыны башындан оьтген вакътинин ичинде тетген йылыны шу заманындан эсе гьар сыйырдан 116 кило сют артыкъ салгъан. Сют савууда лап да оьр натижагагъа етишгенлени арасында Сален ва Наталля Закуевлер бар. Олар оьалеге тапшурулгъан сыйырланы гьарисинден 500 кило сют савун тура.

Гелинин бетин тергенде гёрербиз дегенлей, ижара коллективин членлери де иште гиришгенден берли оьтген вакътинин ичинде борчларын намусу булан кьтегесилке шагъатлыкъ этеген хыйлы мисалланы гелтирме бажарыла. Хозяйствону сют комплекс гьали районда тююл, савлаи республикада да авур ишлери толу кюйде машинлашдырилген комплекслерден бири болуп токътай. Орта гьиссада гьар савунчу 50 сыйыргъа къуллукъ эте.

Колхозну 820 уялу мююлю гьайваны бар. Шолардан 287-си сыйырлар. — Ижара коллективге къуршалгъанланы гьарис гьиссаны къайсы эконимистден де осал билмей, Гертиден де, гечесин-гюнюн бир этип загъмат тегеген гьайванчылары айлыкъ алапасы орта гьиссалда 330 манатдан оьтмеген. Планларын, борчларын уьстюнлю кюйде толтуруп ишлейген, гелимлени къадырын болмайбыз...

Гертиден де, гечесин-гюнюн бир этип загъмат тегеген гьайванчылары айлыкъ алапасы орта гьиссалда 330 манатдан оьтмеген. Планларын, борчларын уьстюнлю кюйде толтуруп ишлейген, гелимлени къадырын болмайбыз...

Гертиден де, гечесин-гюнюн бир этип загъмат тегеген гьайванчылары айлыкъ алапасы орта гьиссалда 330 манатдан оьтмеген. Планларын, борчларын уьстюнлю кюйде толтуруп ишлейген, гелимлени къадырын болмайбыз...

Къаравлар башгъа, мурат бир

Буссагъатгъы вакътиде коммунистлени, партияда тююл бир хыйлы загъматчылары тергевю партияны XXVIII съездине КПСС-ни ЦК-сыны Платформасыны проектинге бакъдырылгъан. Партия къурумлар, айры-айры коммунистлер ва партияда тююллер, шо документ булаз мекенли кюйде таныш болуп, оьалени ойларын, пикуларын айта, таклифлерни бере. Ардагъы гюнлерде биз, Избербашдагы ДагЗЭТО заводда болуп, предприятини бир нече коммунистлери, партияда тююл специалистлери булан ёлутул, КПСС-ни ЦК-сыны Платформасыны проектинге байлауу оланы пикуларын билмек муратда бир нече суал бердик.

Сиз партияны XXVIII съездине КПСС-ни ЦК-сыны Платформасыны проектин булан таныш болгъансыдыр. Шо гьар байлауу болуп сизни ойларгъа, пикуларгъа нечилер?

Азиз ЯРАГЪМАТОВ, завод паркомуну секретари, ДАССР-ни халкъ депутаты: — Мен проектин аслу положениелери ва савлаи муратдан ани гёрюм. Коммунист партияны инсанлыкъ, демократ социализм элдер...

...бары да зат алданокъ гёз алгъа тутулганда Янык болса. Ишавда буса не де болуп къала. Ижарачылардан гьасил болмайгъан себеплеге гёре сюню къадыры тёбен тюшмек бар, оьге себеплер къаршы болма бола.

Буйнакск районда «Эрпели» совхозну Осман Исаев башчылыкъ этеген 1 номерли фермасыны кьойлары Къалмыкъ АССР-ни Артезиан боюнда къышлады. Малланы гьалы яман тююл, Шоланы къышдан аман чыгъарыгъа хозяйствону кьойчулары яхшы кьошум этди.

Гьали-гьалилерде биз, юртуу культура ожагъыны чебер коллективини членлери шондагъы гьайванчыларыны янында болдукъ. Ферманы заводуючийн яхшы чалышагъанланы гьакъында сорагъанда башлап Наби Къазакъмурзаевни атын эсгердик.

Наби кьойчулукъ касбуу юрютегени арадан 15 йыл оьтген. Шо заманнын ичинде ол яхшы сыназ топлагъан, гьар йыл гёрмекли натижагагъа да етше. Бу йылгъы гьасиллери де тергевню тарта, Алданокъ топлангъан мугъкам ем база,

Д. ЖАВАТХАНОВ, оьз мухбирибиз.

Юзюмлюклерде жанланыв

Къагент районда Жавангент юртуу загъматчылары бары да къастын юзюмлюкlege къулдукъ этинге бакъдыргъан. Олар, чакъны онгайлы гюнлеринден пайдаланып, мол тюшюмге кюрю салмагъа чалыша. Шо гьакъда айта туруп, совхозну баш агроному Камил Ильясов булай деди: — Хозяйствону 300 гектарда юзюмлюклери бар. Шоларда къуллукъ этив эвенолагъа тапшурулгъан. Демек, мунда 8 эвено иш гёре. Гьар эвеногъа юзюм оьсдюрювде сынаву булангъы адамлар башчылыкъ эте. Мисал учун, Къ. Агъматгъажиев, А. Солтанбеков, Ж. Абдуллаева, И. Магъамматова, М. Балашова ёлдашлар шолалардан гьисаплаз. Оланы эвеноларына тапшурулгъан юзюмлюклени сыдра аралары сюрюлюп, борлалары гесилип, тюплери къазылып, байланып битген. Эни сугъарыв узатыла.

Сугъарывда ага-ини Мустапа, Агъматгъажи Дадашовлар айрокъда яхшы гьасиллени гёрсете.

Борлалагъа зараллы жанлагъа, аврулагъа къаршы дарман себив де юрюле. Шо иште механизаторлардан А. Абдурагъманов, Къ. Магъамматов ёлдашлар алда бара. Олар гюнлюк нормаларын артыкълыгъы булан толтура.

М. БАДЫРХАНОВ.

Мен ойлашагъан кюйде, КПСС-ни Платформасыны проектин гечигип къабул этиле. О гьалиден беш йыл алда, уьлкеде янгыртыв къурув ишлер башлангъынча къабул этилме герек эди. Янгыртыв къурув ишлени сиптегиси партия болду. Тек о шо агъамиятлы ва жаваплы иште гьеч бир программасыз, гёз алгъа тутгъан мекенли ёлсуз гиришди. Тююж, КПСС-ни ЦК-сыны Пленумлары чы болду. Тек олар къабул этген къарарлар яшавгъа чыгъарылмады. Муна шо себеплерден, мени личума гёре, бизин янгыртыв къурув ишлерибиз каналайгъаны да. Янгыртыв къурув...

Мен ойлашагъан кюйде, КПСС-ни Платформасыны проектин гечигип къабул этиле. О гьалиден беш йыл алда, уьлкеде янгыртыв къурув ишлер башлангъынча къабул этилме герек эди. Янгыртыв къурув ишлени сиптегиси партия болду. Тек о шо агъамиятлы ва жаваплы иште гьеч бир программасыз, гёз алгъа тутгъан мекенли ёлсуз гиришди. Тююж, КПСС-ни ЦК-сыны Пленумлары чы болду. Тек олар къабул этген къарарлар яшавгъа чыгъарылмады. Муна шо себеплерден, мени личума гёре, бизин янгыртыв къурув ишлерибиз каналайгъаны да. Янгыртыв къурув...

Мен ойлашагъан кюйде, КПСС-ни Платформасыны проектин гечигип къабул этиле. О гьалиден беш йыл алда, уьлкеде янгыртыв къурув ишлер башлангъынча къабул этилме герек эди. Янгыртыв къурув ишлени сиптегиси партия болду. Тек о шо агъамиятлы ва жаваплы иште гьеч бир программасыз, гёз алгъа тутгъан мекенли ёлсуз гиришди. Тююж, КПСС-ни ЦК-сыны Пленумлары чы болду. Тек олар къабул этген къарарлар яшавгъа чыгъарылмады. Муна шо себеплерден, мени личума гёре, бизин янгыртыв къурув ишлерибиз каналайгъаны да. Янгыртыв къурув...

Татывлу касбуну еси

Ашлыкъ продукталаны Шамхалдагъы комбинатинда ва шо посёлокда яшавлукъ объектлер йыл сайын кёп болма. Ардагъы йылларда бек анив столовый, тюкен-декарня къурулгъан, посёлогъа газ тартывну ишн тамамлана тура. Гьам ва оьге объектлер де къурулажакъ. Оьалени гьайы этилеген ерлерде ишлеме адамланы да гентю бола.

Сурагъа: янгы столовыйны повары С. Селеева. Гъ. Абдуллаев чыгъаргъан сурат.

КЪОЙЧУ НАБИ

Буйнакск районда «Эрпели» совхозну Осман Исаев башчылыкъ этеген 1 номерли фермасыны кьойлары Къалмыкъ АССР-ни Артезиан боюнда къышлады. Малланы гьалы яман тююл, Шоланы къышдан аман чыгъарыгъа хозяйствону кьойчулары яхшы кьошум этди.

Гьали-гьалилерде биз, юртуу культура ожагъыны чебер коллективини членлери шондагъы гьайванчыларыны янында болдукъ. Ферманы заводуючийн яхшы чалышагъанланы гьакъында сорагъанда башлап Наби Къазакъмурзаевни атын эсгердик.

Наби кьойчулукъ касбуу юрютегени арадан 15 йыл оьтген. Шо заманнын ичинде ол яхшы сыназ топлагъан, гьар йыл гёрмекли натижагагъа да етше. Бу йылгъы гьасиллери де тергевню тарта, Алданокъ топлангъан мугъкам ем база, лар айрокъда яхшы гьасиллени гёрсете.

Борлалагъа зараллы жанлагъа, аврулагъа къаршы дарман себив де юрюле. Шо иште механизаторлардан А. Абдурагъманов, Къ. Магъамматов ёлдашлар алда бара. Олар гюнлюк нормаларын артыкълыгъы булан толтура.

М. БАДЫРХАНОВ.

Мен ойлашагъан кюйде, КПСС-ни Платформасыны проектин гечигип къабул этиле. О гьалиден беш йыл алда, уьлкеде янгыртыв къурув ишлер башлангъынча къабул этилме герек эди. Янгыртыв къурув ишлени сиптегиси партия болду. Тек о шо агъамиятлы ва жаваплы иште гьеч бир программасыз, гёз алгъа тутгъан мекенли ёлсуз гиришди. Тююж, КПСС-ни ЦК-сыны Пленумлары чы болду. Тек олар къабул этген къарарлар яшавгъа чыгъарылмады. Муна шо себеплерден, мени личума гёре, бизин янгыртыв къурув ишлерибиз каналайгъаны да. Янгыртыв къурув...

Мен ойлашагъан кюйде, КПСС-ни Платформасыны проектин гечигип къабул этиле. О гьалиден беш йыл алда, уьлкеде янгыртыв къурув ишлер башлангъынча къабул этилме герек эди. Янгыртыв къурув ишлени сиптегиси партия болду. Тек о шо агъамиятлы ва жаваплы иште гьеч бир программасыз, гёз алгъа тутгъан мекенли ёлсуз гиришди. Тююж, КПСС-ни ЦК-сыны Пленумлары чы болду. Тек олар къабул этген къарарлар яшавгъа чыгъарылмады. Муна шо себеплерден, мени личума гёре, бизин янгыртыв къурув ишлерибиз каналайгъаны да. Янгыртыв къурув...

Мен ойлашагъан кюйде, КПСС-ни Платформасыны проектин гечигип къабул этиле. О гьалиден беш йыл алда, уьлкеде янгыртыв къурув ишлер башлангъынча къабул этилме герек эди. Янгыртыв къурув ишлени сиптегиси партия болду. Тек о шо агъамиятлы ва жаваплы иште гьеч бир программасыз, гёз алгъа тутгъан мекенли ёлсуз гиришди. Тююж, КПСС-ни ЦК-сыны Пленумлары чы болду. Тек олар къабул этген къарарлар яшавгъа чыгъарылмады. Муна шо себеплерден, мени личума гёре, бизин янгыртыв къурув ишлерибиз каналайгъаны да. Янгыртыв къурув...

Мен ойлашагъан кюйде, КПСС-ни Платформасыны проектин гечигип къабул этиле. О гьалиден беш йыл алда, уьлкеде янгыртыв къурув ишлер башлангъынча къабул этилме герек эди. Янгыртыв къурув ишлени сиптегиси партия болду. Тек о шо агъамиятлы ва жаваплы иште гьеч бир программасыз, гёз алгъа тутгъан мекенли ёлсуз гиришди. Тююж, КПСС-ни ЦК-сыны Пленумлары чы болду. Тек олар къабул этген къарарлар яшавгъа чыгъарылмады. Муна шо себеплерден, мени личума гёре, бизин янгыртыв къурув ишлерибиз каналайгъаны да. Янгыртыв къурув...

...бары да зат алданокъ гёз алгъа тутулганда Янык болса. Ишавда буса не де болуп къала. Ижарачылардан гьасил болмайгъан себеплеге гёре сюню къадыры тёбен тюшмек бар, оьге себеплер къаршы болма бола.

Башчыларыны къарары республиканы хыйлы адамларыны муратларына къаршы чыгъа ва бары да яшавлукъ планланы ва умутланы бузулуп токътажакъ.

А. КРЫЖАНОВСКИЙ, А. ПАЛЬЧЕСКИЙ, ТАСС-ны мухбирлери.

«Парахатлыкъ»: белгиленген график булан

учувну ишин юрютюв-НЮ ЦЕНТРЫ, 17 апрель. (ТАСС). Анатолий Соловьёву ва Александр Баландинни орбита учуву давам этиле.

Ардагъы вакътилерде «Парахатлыкъ» деген пилотлашдырылгъан комплексни толу кюйде татмин этинге байлауу четим ва жаваплы ишлени уялу оьлчевлери яшавгъа чыгъаргъан. Станцияда олар гьисап этеген янгы машин, айры-айры электрон ясандырылар салгъан. 15-нчи апрелде «Квант-2» деген модульну яхшы гидроскоп стабилизаторлары орбита комплексни умуми ишине кьошулгъан.

Илму ясандырыланы алда токътагъан сыналагъа гьазирленю планына къыйышывлау болуп, акипаж толу кюйде татмин этивню модульна кьопум телевизионный блок тиркеширген. Ол «Квант-2» деген модульну кьарав-спектр аппаратурасын пайдаландырмакъ булан геофизика ахтарылар оьттеривге терген болдурмакъ учун белгиленген. Космонавтланы савлугъу яхшы

СССР-ни МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНДЕ

СССР-ни Министрлер Совети ял алывну гюнюн 29-нчу апрелдеги къаттыгъонден 30-нчу апрелдеги иттигъонге гечюрмеге, 1990-нчы йыл 28-нчи апрелдеги сонгугъоню буса ял алывну башгъа гюнюн бермек да гьалиги законгъа къыйышывлау кюйде шо гюн ишлеге-ни учун гьакъ телемек булан ишлейген гюн деп гьисап этме къарар къабул этген. Ишлейген адам оьзю сюйсе, шо гюнню тийишли гьакъ телемек булан гьар йылымкъ отпускатъа кьошмагъа изну берилген.

Биз гьали болгъунча не къурумда, нечик социализмде яшагъанлыбызны толу кюйде англап битмей эдик. Неге? Неге тююл, социализмде гьакъ халкъны гьайын загъматчы кьалкъны гьайын этеген къурум. Шо буса онча гьис этилмей эди. Эсиме гёле, Платформаны проектинде шо эни англашыла деп. Айтатъаным, проектин экинчи беллюгю де шону мсбатчирек. Мен, простой ишчи, рядовой коммунист гьиссада проектин шо беллюгюн бек анив гёремен. Неге тююл, яшагъан вакътинин ичинде гьар абатда дегенлей, къайда урунсам да, социальный тюзюмлюкlege къаршы болгъанман. Коммунист бусам да, (Арты 2-нчи бетде).

Мен ойлашагъан кюйде, КПСС-ни Платформасыны проектин гечигип къабул этиле. О гьалиден беш йыл алда, уьлкеде янгыртыв къурув ишлер башлангъынча къабул этилме герек эди. Янгыртыв къурув ишлени сиптегиси партия болду. Тек о шо агъамиятлы ва жаваплы иште гьеч бир программасыз, гёз алгъа тутгъан мекенли ёлсуз гиришди. Тююж, КПСС-ни ЦК-сыны Пленумлары чы болду. Тек олар къабул этген къарарлар яшавгъа чыгъарылмады. Муна шо себеплерден, мени личума гёре, бизин янгыртыв къурув ишлерибиз каналайгъаны да. Янгыртыв къурув...

Мен ойлашагъан кюйде, КПСС-ни Платформасыны проектин гечигип къабул этиле. О гьалиден беш йыл алда, уьлкеде янгыртыв къурув ишлер башлангъынча къабул этилме герек эди. Янгыртыв къурув ишлени сиптегиси партия болду. Тек о шо агъамиятлы ва жаваплы иште гьеч бир программасыз, гёз алгъа тутгъан мекенли ёлсуз гиришди. Тююж, КПСС-ни ЦК-сыны Пленумлары чы болду. Тек олар къабул этген къарарлар яшавгъа чыгъарылмады. Муна шо себеплерден, мени личума гёре, бизин янгыртыв къурув ишлерибиз каналайгъаны да. Янгыртыв къурув...

Мен ойлашагъан кюйде, КПСС-ни Платформасыны проектин гечигип къабул этиле. О гьалиден беш йыл алда, уьлкеде янгыртыв къурув ишлер башлангъынча къабул этилме герек эди. Янгыртыв къурув ишлени сиптегиси партия болду. Тек о шо агъамиятлы ва жаваплы иште гьеч бир программасыз, гёз алгъа тутгъан мекенли ёлсуз гиришди. Тююж, КПСС-ни ЦК-сыны Пленумлары чы болду. Тек олар къабул этген къарарлар яшавгъа чыгъарылмады. Муна шо себеплерден, мени личума гёре, бизин янгыртыв къурув ишлерибиз каналайгъаны да. Янгыртыв къурув...

Мен ойлашагъан кюйде, КПСС-ни Платформасыны проектин гечигип къабул этиле. О гьалиден беш йыл алда, уьлкеде янгыртыв къурув ишлер башлангъынча къабул этилме герек эди. Янгыртыв къурув ишлени сиптегиси партия болду. Тек о шо агъамиятлы ва жаваплы иште гьеч бир программасыз, гёз алгъа тутгъан мекенли ёлсуз гиришди. Тююж, КПСС-ни ЦК-сыны Пленумлары чы болду. Тек олар къабул этген къарарлар яшавгъа чыгъарылмады. Муна шо себеплерден, мени личума гёре, бизин янгыртыв къурув ишлерибиз каналайгъаны да. Янгыртыв къурув...

ЛЕНИНИЗМНИ ЯНГЫРТА ТУРУП

КПСС-ни ЦК-сыны февраль ва март (1990 йыл) Пленумлары янғыртып кўрувну, демократиялашды-

Схемачылыкъ ва доктри

В. И. Ленин оьлген сонг социализм кьурулушуну тюз йларын ахтарышлар Сталин юрютген гьакимлик учунгъу ябушув булан, политика оюну булан бек четимлешен. Сонггъа таба ол ленинчи варисликини англатычу-ну бары да ихтиярларын озюне алгъан, Ильични иш йлдашларын кьатты кюйде тактысырлагъан. Он йыл-ны боюнда ленинизм учун хас пропаганда деп гьисап-ланагъан ойлар гьактыкьат-да шону мысгьыллайгъан-лыкь болуп токтагъан. Сталинизм социалист жа-

Вуюн, аялыгыг гыар кимге оёзюню пикусун ачык кюйде айтмагы имманлык береген вакытте, совет адамлары авадан чепяны оёзюню ленинчи ёлутюз экенлигине теренден инаналар. **Р. ГБАЖИВ.**
КПСС-ни обкомуну лектор группасын багышы.
Тарихи кутуланы кандидатты

(Бапшы 1-ичи бетде).

Жамалутдин КЪАДИМА-
ЛИЕВ:

— Партия кыурумлар адамны не заман эс эте? Ону ишни уьсткнде эс эте. Ол не шартларда ашай, не ашай, къайда тура, агълык гъалы нечиккир — оларда къулакъ ёкъ. Сюйсе ач болсун, сюйсе ялангъач болсун — тек производствода ишни кюрютсун. Муна адамны герти гъайын этмейгени, огъар имманлыкълар, болдумайгъаны, бир тайпа аппаратчылагъа онгайлыкълар, ангилликлер болдургъаны, учун абурдан тюшгөн, Партия янгыз шолай терс ишлери булангъы коммунистлерден кыурумдан дейген пикирну якъчыларына бютюнлей къаршыман. Партия мекенли ва зор гюку булангъы кыурум. Тек бир тайпа яман хыяллылар огъар дамгъа сала. Мен партияны ёлуна мекенли инангъаным саялы ону сыдраларына гиргемен ва юрегим булан даим партия буланман. Ону англа-

Болтирэн лагерьны жамын
дык этген коммунистлер уч
учун да, пайдалы болду деме
да болгын шу лагерьны ол
люктерине, гватта айры-айры
шо документни гваткындагы
тоңташдыр. Шо, озокта, п
члентерине КПСС-ни ЦК-сын
дак, земил болди

— Мей оялашагъан кюй-
де буса, бизин партияны,
уьлкени тарихиндеги бары
да бузууклуктар шо афры
адамланы гыраакаты булан
байлавлу. Масала, бизин
халкы, Сталинни аллагъа
тенг этип, огъар сужда
къылды. Ол буса Ватанны
лаи тизив уландарын «халкы-
ны душманларына айландыр-
ды». Ондан сонг гыакимлин
этген Хрущев: «20 Аылдан
Коммунизм кьурамакбыз»,
— деп кьуьун салып, уьл-
кени сав дюньягъа сиябур
этди. Шолай олардан
сонггуулар да. Демек, мей
олашагъан кюйде, тарихни
теген афры-афры адамлар
кююл.

чыттарса, онда ортакчы-
уун да, партияда тыюлкер
ге дая. Чынкдес, партиом-
р заводун дехлерине, ба.
бригадаларына да гечюрисе,
жаклы тактырны узатпа
реддиритиени коллективни
ны Платформасыны проект
а, окуу Яренне, пяхрула.

ВОЖДНУ ВАТАНЫНДА

Г АР совет адам учун
сыйлы эсделик, терен
матна булан байла.
лу Ульяновскине ырык яз
да берсен, шагъар бу Эдиль
боязлада айрыктада куту-
рун советн гезел ишыл-
лаштыра берсин, кюде ал-
тын сун берилгенес.

ны таъсири ғоҷло болған.
Оланы ятаған-тураған уй
лери де биринден-бирине
чыгаған кюйде кыйрый
кыйрыда экени негакъ
тюлюк, Устьевюне, Александр
икисине уялю болардай
яхшы охуй, гимназияны, ал
тын медальгъа битдире
Сонг Россаяны о заман

салынгъан. Гимназияны
охувчусу Владимир Ульянов
ну озкюню къолу булагъ
язылгъан бирдагы бир до
кумент де гъаге тийди. О
заманларда гимназияны
программасын охуп битдир
ген сонг озкюню билмиле
рин сынамакъ учун экзамен
лер бериле. Тасаруулар

Журналистни тептеринден

ВОЖДНУ ВАТАНЫНДА

1. БУЛАКЪ БАШДА

Г АР совет адам учун сыйлы эселик, терен мана булан байла-
ду Ульяновскиге ярык аз да барсанг, шагбар бу Эдиль бойларда айрокча кыу-
руп оьсеген гезел яшыл-
лыкча белелип, «юзде ал-
тын сув берилгендей сап-
ри орус акт талланы кыу-
шавунда сыйлы кышдай,
гытта кышда да берекет-
ни, тазалыкны герти ала-
матыдай бу якланы ай-
рокча аявсуздан япган акт
кыу ябып кыаршылай. Гер-
тиден де, тамаша таьсири,
сигьрусу-сыны булангыш ша-
гыар. Ону маьнасы да ан-
лашыла. Зулмуланган, зар-
ланган ярлы халкны агы-
на балтам болуп чыкыган
зем-зем сувдай гетген асу-
чу ахырында Симбирскиде
баш алган ленинчи илму-
ну сюзюк агымы, Кызаан-
да, Москвада ва Петербургда
гючлеип, 1917-нчи йылгча
кып миллетли Россияны зул-
мудан чаяган ташгынгча
айланган.

Муна шо агымны башы
гыали де Ульяновскиде сен-
меген. Ленинчи илмуну сю-
зюк булагы болуп, социа-
лизми идеясына, адиллик-
ге, тюзюкге буссагытта да
кыулык эте. Ульяновланы
уллу ва татывду агылюсю
яшаган абзар, яш Володя
охуган гимназия ва Лени-
ни шагбарда ерлешген уллу
музейи, ленинчи илмуну
битмейген уч кыусудай,
ону адилли идеясына даим
гюч бере. Гытта шагбарны
гыар биасы, гыар ери ва
гыар орамы, гыар ташы да,
овзлеге ону илмусун сныг-
дирип, айлана якыгча да ча-
чагандай гыс этесен.

В ОЛГАНЫ боюнда ер-
лешген бырынгы ша-
гыар Симбирскиде Вла-
димир Ильич Ульянов яш-
лыгыны башлапгы 17
йылын ийберген. Мунда ону
терен англавуна, революция
чы илмусуна муткам юр-
чу де салына. Бир заман-
лардагы тичтирек шагбар
1924-нчи йыл В. И. Лени-
ни эселигине Ульяновскиге
айланган сонг, оьсе туруп,
сав дюняны алдыны адам-
ларыны тергевюн тартаган
уллу ва гезел промышле-
ний центрча айланган.
Оьсген промышленосту,
культурасы булангыш ша-
гыарны загьматчылары етиш-
ген гермекли уьстюнлюклер
учун Ульяновскиге 1970-нчи
йыл Ленин ордени де берил-
гени негьак тютюл.

Мунда В. И. Ленинни,
Ульяновланы танывду аг-
люсю, ондан кыайры да
Россияны оьзге белгили
адамларыны яшаву булан
байлаву кеп-кеп сыйлы эс-
еликлер сакланган. Уллу

вождну 100 йыллык юби-
лейни гьюрметине КПСС-
ни ЦК-сыны ва СССР-ни
Министрлер Советини кыа-
рары булан кыурулган зор
уллу мемориал комплекс
гыали шо эселиклени лаг-
да аслуларын кыурап,
оьсюню гыайран архитекту-
расыны «кыанатыны» тую-
не алган deme ярай. Гер-
мекли комплексни ичинде
гыали кыурачак уйлердей
герюнеген уч уьйю бири-
сини ал бетине: «Мунда
1870-нчи йыл 10 (22) ап-
релде Владимир Ильич
Ульянов (Ленин) тувган»,
— деп язылган.

Ону кыурынгындгы 1871-
нчи йылларда Ульяновлар
турган эки кыабат уьй
гыали дюняны гыар ерин-
ден гелеген кыонакчланы
савгьатлары сакланган
музейге айланган. Оланы
янавурунда Ульяновлар
1871 — 1875-нчи йылларда
яшаган уьюнчу уьй де эс-
делик музей гысапда кыу-
лык эте.

О РТА мадарлы агылюню
мал-матгыгы, бары да
барлыгы яшавлыкча
лап да болмаса болмайган
затлар булан давулана. Му-
на кыонак уьюнде стол-
шанжалдан, эсги бир рояль-
дан, аш уьюнде де шолай
тарык герекден кыайры,
геземелинге, севрюнге са-
лынгган-тагыылган гьеч
зат ёк. Агылюню башы
Илья Николаевични каби-
нетиндеги столда да китап-
ланы тебеси.

Ата-анасындан сонг гытчи
Володягча агысы Александр.

ны таьсири гючлю болган.
Оланы итаган-тураган уьй-
лери де биринден-бирине
чыгыган кюйде кыуры-
кыурыгча экени негьак
тютюл. Уьстевюне, Александр
июнине уьльго болардай
якшы охуй, гимназияны ал-
тын медальгча битдире.
Сонг Роосияны о заман-
гы яшюьрюмлерин рафат-
сызландыраган политика-
гча, алдыны революция ил-
мугча да татына. Александр
гимназияны ахырынчы клас-
сарындан бирисинде язган
сочинениеде булай сьзлер
бар: Жамиятгча ва пача-
лыкгча пайдалы болмак
учун не тарык.

Пайдалы чалышты учун
адамгча 1) тазалык, 2)
загьматны сюю, 3) кыатты
хасият, 4) гыакыл ва 5) би-
лим тарык.

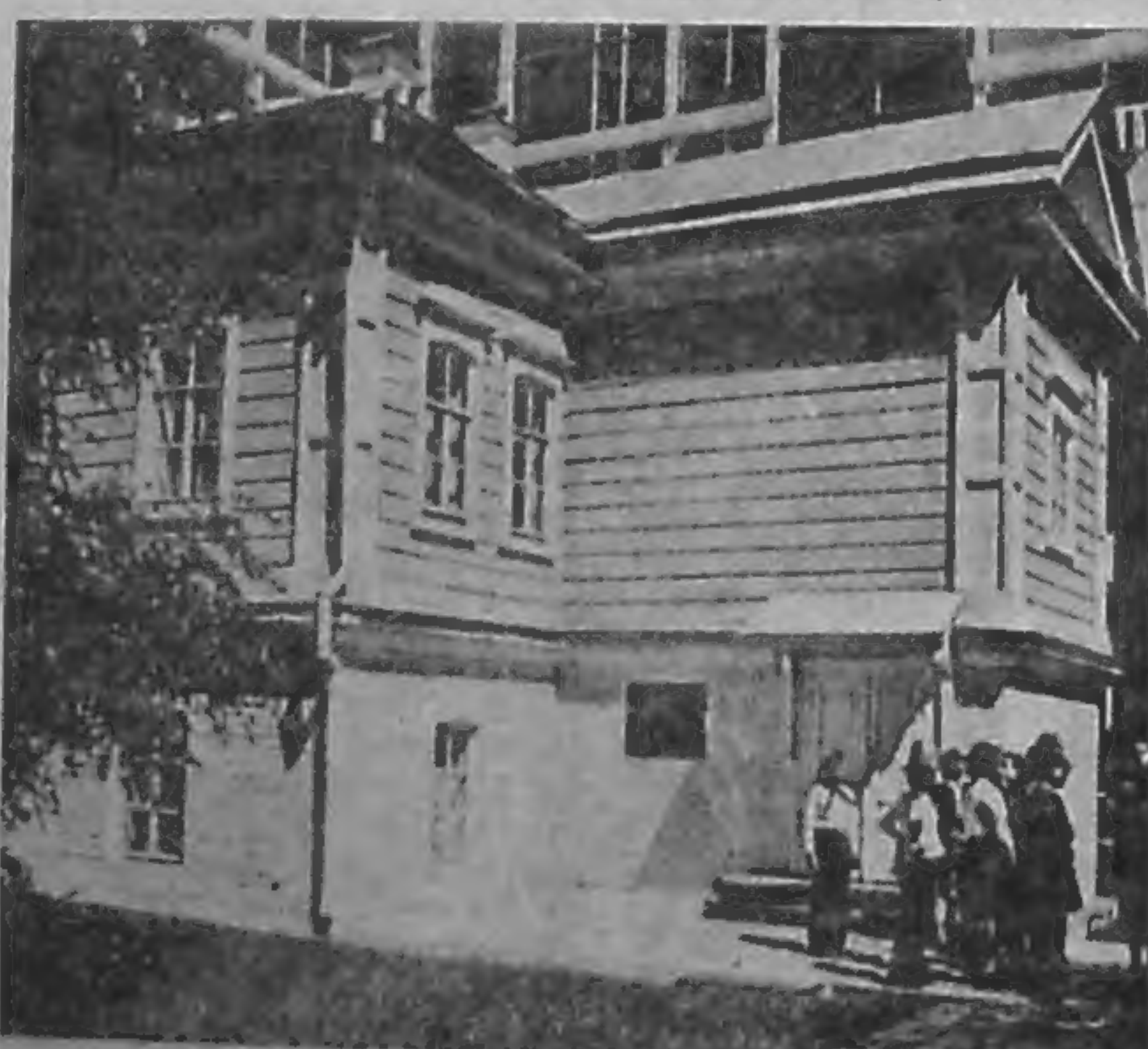
Адилли идеяланы ругун-
да тарбияланган агылюню
уллусу-гичиси булан бары
да членлерине муна шолай
оьр инсанлык талаплар
хас. Уллу кыызардашы
Анна гимназияда охуйган
йылларынданок бары да
классиклени китапларын
охуй, терен ва гени англа-
ала. Гимназияны да гючюш
медальгча битдире. Ону
кыызардашы Ольга да шо
гимназияны охуп битдирген
сонг алтын медальгча
лайыкты бола. Володя
оьсю де, 1879-нчу йыл гим-
назияны биринчи классына
охума тюзгенден тутуп
лап бек билегендени сыдра-
сына кышула. Класстан
классгча да савгьатлар алып
чыгча. Савгьаты да —
«Макытав кагыыз» (шоланы
бириси музейге гелгенлени
гергюне герюнеген ерге

салынган. Гимназияны
охувчусу Владимир Ульяно-
ву оьсюню кыолу булан
язылган бирдагы бир до-
кумент де гьзге тийди. О
заманларда гимназияны
программасын охуп битди-
рен сонг оьсюню билимле-
рин сынамак учун экзамен-
лер бермеге гыазирлигчи
гыакында арза язмак да
адагланган болган экен.
Гимназист Володяны гимна-
зияны директору атына
язган шолай арзасында бу-
лай эсгериле: «Симбирск
классика гимназияны аты
уллу директоруна Симбирск
классика гимназияны VIII
классыны охувчусу Владими-
р Ульянову тилеги.

Билимлериме байлавл
оьсюню сынама сююл, ме-
ни шогыар (сынагча А. С.)
кыошмакны гыакында Си-
зин Оьр атыгызгча гьюр-
мет булан тилемге намусу
кыбул эте. Симбирск. Ап-
рель, 18-нчи гюн, 1887-нч
йыл.»

Гертиден де, Владимир
Ульянов гимназияны кур-
су толу кюйде ва терен
билегенден кыайры, он
англаву программаны талап-
ларындан тыштга чыгыгча
ны да охув ожакны дирек-
тору огьар берген хасият
намеде ачык герюне: «Ях-
шы кюйде пагымулу, дарм
гыаракатчы ва низамлы Уль-
янов, — деп эсгериле хасият-
намеде, — бары да клас-
сарда биринчи охувчу ги-
сапланды ва курсну битди-
ргенде уьстюнлюклерине,
англавуна, низамына гере,
лап да лайыкты экенге,
алтын медаль булан сав-
гьатланган».

А. САЛИМУРЗАЕВ.

Никто не знал, Россия вся
не знала, крест несл привычный.
Что в этот день, такой обычный,
в России... Ленин родился!

Здравствуй, Владимир Ильич Ульянов!
Родился ты в Симбирске 10 апр. 1871
года.

В. И. Ленин. Из «Незабвенной автобиографии». 1917

башырма бажарылмай,
Владимир Шальневну сьз-
лерине инанса, ону 1980-нчи
йыл партиягча гючден йимик
гийиргенлер, гыали бары да
зат багча болганда, гыар
ай он манатлар членлик
гыакь берме гючю чатмай.
Муна мекенли ойлашмай са-
нав учун нечик адамлар бу-
лан да сыдраларын тыгып
толтуруп, эни партия абур-
дан тюзген.

Жамалутдин КЪАДИМА-
ЛИЕВ:
— Коммунист партия загь-
матчы халкны гыайын эти-
ячо, ону якылавчу гысапда
тувулунган. Шо саялы
халк да, огьар инанып, ону
арты булан юрюген. Партия-
ны кыургьанланы да дагы
башгча ою, хыялы болма-
ган. В. И. Ленинден сонг-
гчу девюрде буса, партияны

КПСС-ни ОБКОМУНДА,
ДАССР-ни МИНИСТРЛЕР
СОВЕТИНДЕ,
ДАГОБЛСОВПРОФДА
ЗА ВЛКСМ-ни ОБКОМУНДА
Кыоччакылыкгча
уьйрен!

КПСС-ни обкомуну бюро-
су, ДАССР-ни Министрлер
Совети, Дагоблсовпроф ва
ВЛКСМ-ни обкомуну бюро-
су, 1989-нчу йылда яшюьрюм-
лени эсгер кыулыкгча гыа-
зирлеве республиканы ша-
гыарларыны ва районларыны
арасында оьтгерилген социа-
лист ярышны гыасиллерине
кыарап, биринчи ерни Магьач-
ккала шагьарны Совет району-
на берген (КПСС-ни райкомуну
биринчи секретары Г. М.
Гьажиев, халк депутатлары
район Советини исполкомуну
председатели А. А. Мамаев,
ВЛКСМ-ни райкомуну секре-
тары Р. Шихрагимов Совет
район военкоматы военный
комиссары В. Н. Голубничий)
ва ону КПСС-ни обкомуну,
ДАССР-ни Министрлер. Сове-
тини, Дагоблсовпрофну пре-
зидиумуну ва ВЛКСМ-ни об-
комуну гечюкчу Кызыл бай-
рагы ва 500 манат акгча
булан савгьатлаган.

Магьачккала шагьарда Ки-
ров, Сергоккала, Дахадаев,
Кули районланы ва Кызлар
шагыарны партия, совет, ком-
сомол ва оьзге жамият кыу-
румларыны пайдалы иши
гыакьда айтылды.

Избербаш шагьарны, Ахтр.
Магьарамгент, Хив районланы
партия, совет органларыны,
жамият кыурумларыны, ша-
гыар ва район военкоматла-
рыны яшюьрюмлени асгер
кыулыкгча гыазирлеве ти-
йишли кюйде ишлемейгени
эсгерилди.

Обз мухбирибиз Гь. Атаев Буйнакск райондан билдире

Гыайванчыланы
уьстюнлюго

«Эрпели» совхозну фер-
маларыны кыулыкчулары бу
йылны биринчи кварталында
теккен загьматны гыасиллери
яман тютюл. Олар пачалык-
гча эт, сют сатывну планла-
рын артыктыгы булан тол-
турган. Мунда эт болдураган
комплексде ишлейген М. Зу-
байыров, И. Гебеков 120 гыай-
ванны лап яхшы семизлиги
булан тапшуруп, пачалыкгча
30 тонна эт сатылган.

Совхозда сют болдурууда
эки ферманы коллективи бир-
бири булан ярышгча чыгып
чалыша. Биринчи кварталда
олар пачалыкгча 190 тонна
сют сатмагча бажарган. Са-
вунчуланы, туварчыланы ары-
сында юрюлеген ярышда «Эки-
булакгча» оьсюне С. Лабазанов
башчылык этеген ферманы
коллективи алда бара. Шо
коллектив бир йимик шартлар-
да ишлеп теккен загьматны
гыасиллерин чыгырганда би-
реву фермадан эсе 25 тонна
сют кеп болдургьаны токташ-
дырылган.

— Кыючуларыбызны иш-
лери айрада кыуванчы, —
дей совхозну директору З. Али-
пашаев. — Кыайсы бригада-
ны алсак да, гыар юз ана
малдан 100 кыозу кыаравула-
лана. Кышлык кыотанларда
мал багыган одаман Гь. Аля-
каевни бригадасыны кыючула-
ры буса бу йылгы телде оьз-
леге беgetилген 900 ана мал-
ны гыар кюзюнден 105 кыозу
алып аман оьсдюрге хыял
эте.

Магьамат ГЬАСАНОВ:
— Эгер башгча партиялар
тувулунса, Коммунист пар-
тияны члени гысапда ш
янгы партиялар да, гыалиги
КПСС йимик, адамы герти
гыайын этеген партиялар бол-
гьанны сюер эдим. Тюзю, мен
кеп партиялыкны яны тую-
гюмен. Шо кыайда бизге
гыакыны да тютюлдор деп

Болган лактырыны жамият чыгырса, онда ортакчы-
лык этген коммунистлер учун да, партияда тютюлдер
учун да, пайдалы болду демеге ярай. Чындасы, партия-
да болган шу лактыры олар заводку цехлерине, се-
локлерине, гытта айры-айры бригадаларына да гертире,
шо документни гыакындагы жамият лактыры узатка
токташдылар. Шо, оозокта, предпритиеви коллективни
членлерине КПСС-ни ЦК-сыны Платформасыны проект
булан ювужьдан таныш болма, ону уьйрение, кыуру-
ры арагча чыгырма жамият берем.

Лактырташкучу язган
А. МИЧИГИШЕВ

Экономиканы
оьсдюрмек учун

«Атланавул» совхозну парт-
кому КПСС-ни ЦК-сыны март
(1989 йыл) Пленумуну мате-
риалларын гыар коммунистге,
гыар загьматчыгча англавыгча
айрыча агьамият берип яна-
ша. Мунда юрт хозяйствогча
елбашчылык этивни янгы
экономика механизми иште-
чалт гире. Гыали хозяйствода
хозяйство расчёт ва чек бу-
лан производство харжларын
юрютюв гени кюйде кыаллана.
Шону йимик, совхозда ижара
кыайда ишлеве де айрыча
тергев бериле. Бугюнлерде
мунда шо кыайда авлакч-
чыланы, бавчуланы етти зве-
носу ишлей. Шо саялы да хо-
зяйствода иш чыгырар арта.
Продукцияны оьсюне токтай-
ган багысы кемий.

Партком совхозну дирек-
циясы булан бирликде ишчи-
лени, специалистлени билим-
лени камиллешдиривни
гыайын өтмеге унутмай. Хо-
зяйствода янгы экономика ре-
форманы алдыны кыайдалары
кыоллангьаны артдагы йыл-
ларда ишчилеге бары да тар-
мактарда хайыр алып загь-
мат текмеге шартлар яратган.
Гетген йыл мунда алынган
хайыры кыадары оьзге йыл-
лардан эсе беш керенге арт-
ган. Шогыар ишчилер алдагы
йылдан эсе гьариси 888 ма-
натгча кеп продукция болдур-
гьаны шагьатлык эте. Нати-
жада совхозну коллективи па-
чалыкгча юрт хозяйствода про-
дукталар сатывну планын
уьстюнлюк булан кютгенлер.

Бугюнлерде колхозну меха-
низаторларыны ишлери кыыс-
тавузлу. Ялыкчлар чачыгча
топуракчланы гыазирлеве юрю-
ле. Шону булан бирге ижара-
гча алып 2100 гектар ерде
гюзюк ашыкчлар оьсдюрген
механизаторлар да пархат
тютюл. Олар бу йыл гыар гек-
тардан 25 центнер тютюм а-
магча чалыша.

Яхшы кыыймат
берилген

Чапаевни атындагы колхоз-
ну механизаторлары ашык-
чаны тютюлюм артадыривни
гыар йыл биринчи ерге салып
чалыша. Шогыар гыазирлики
техниканы бузукгьсуз ишлеви
болдуруудан башлай. Юрт
хозяйство машинлени авлакч
ишлеге гыазирлигчи тергенде,
райисполкомуну АПК-сыны у-
равлениесини комиссиясы бу
колхозну механизаторларыны
ишине яхшы кыыймат берген.

Мунда тракторланы йимик,
ашлыкч кыайтарактан ком-
байнланы, емлер гыазирлейген
техниканы, чачыгча ер онга-
раган ва чачывну юртеген
тиркевючлени, шолай да кеп
санавдагы гыар тюрлю оьзге
машинлени авлакч ишлеге гыа-
зирлиги бар. Шо саялы да
колхозну механизаторларыны
коллективине ДАССР-ни Пача-
лыкч агропромуна ва АПБ-ны
кыулыкчуларыны профсоюз-
зуну обкомуну Гьюрметлеве
белгиси тапшурулган. Техни-
каны оьз вакытисинде ва сан
янгы крашдырып, районда би-
ринчи ерни алмак учун юрю-
леген гыаракатда баш инженер
Д. Зайнутдинов, машинлени
абзарына жаваплы А. Шихда-
даев, слесарлар Гь. Жамалут-
динов, Т. Мурзаев яхшы загь-
мат текгенлер.

Бугюнлерде колхозну меха-
низаторларыны ишлери кыыс-
тавузлу. Ялыкчлар чачыгча
топуракчланы гыазирлеве юрю-
ле. Шону булан бирге ижара-
гча алып 2100 гектар ерде
гюзюк ашыкчлар оьсдюрген
механизаторлар да пархат
тютюл. Олар бу йыл гыар гек-
тардан 25 центнер тютюм а-
магча чалыша.

Чечме тюшеген масъалалар кѣп

Бизин баянлыгыбыз

Магъачкыялары 21 номерли Нахимов округундан ДАССР-ни халкъ депутатына кандидат этилип Али-мурза Апендиевич Бийболатов гѣрсетилген. А. Бийболатов Ленин (юрт) районну Къарабудугъентинде туугъан, миллети къумукъ, оър билими бар, насбусу инженер-къурувчу. Кѣп йыллар халкъ депутатланы Магъачкыяла шагъар Советини исполкомуну председателини биринчи заместители болуп ишлеген. Оътген айда тахшагъарны исполкомуну председатели этилип белгиленген. Бизин мухбирибиз Я. Бийдуллаев, ону булан блугъуп, баянлыкъ алгъан.

этежек. Тек булар булан канализацияны масъаласы чечилип къалмай. Инг аслусу Каспийскидеги имаратланы гентлешдирме герек. Шондан биринчи Магъачкыяла ерли 25 метр теренликде, шахта къайдада коллектор этилинежек. Шо ишге 51 миллион манат гетс.

— Бизин шагъарны экология гъалына байлаву да бир-эки сѣз айтсагъыз, сюер эдим.

— Экология гъал, болма герек нормаларындан осал. Шогъар себеплер кѣп. Уьстде мен эсгерип гетген канализация сувланы тазаланмайгъаны, заводланы, уллу промышленный предприятиелени шагъарны ортасында ерлешгенлиги, яшыллыкъ аз экени (бир адамгъа 25 квадратны орнуна 11,2 квадрат метр яшыллыкъ территория тие) сонг да, транспортну кѣплюгъу ва оьзгелери. Шоланы алдын алмакъ учун комплекс къайдада юрюлежек ишленипланы гѣз алгъа тутулгъан. Шолалгъа кѣп акъча майлар да гетежек. Шону гѣз алгъа тутуп, Жилсоцбанкда айрыча сѣт ачылгъан. Экология гъалны ахшылашдырма, магъачкыялашыланы савлутгъан якълав исполкомну даим тергеуюню тьбюнде болажакъ. Мени тапшурувума гѣре пассажирлер ташыйгъан автопаркны автобуслары тергелди. 106 тергелген автобусну яртисындан да кѣбуюню харжлангъан ягъарлыкъдан чыгъгъан зараллы газлары нормадан эки-уьч керен артыкъ. Шо да, мени гъысабымда, ёлбашчы къуллукъчулар, гъар инженер-техник къуллукъчу оьзюне тапшурулгъан ишге жавапсыз янашагъаны англата. Шолалар булан биз ингыртп къурувну вакътинде пайдалы иш чыгъартып болмажакъбыз. Къатты низам булан талаплыкъны мен инг башлап оьзюмден, исполкомну аппаратындан талап этежек-мен, сонг оьзгелерден де сорама болажакъ. Аслу мурат халкъны яшавлукъ даражасын, культуранын артдырмакъ, гъар гюнюк талапларын кютмек.

Биз беш йыл алда шагъарны сув булан тазмин этген-биз деп ойлай эдик. Ондан сонг Приморский район, Агъматхан-Солтанны орамында уйлер къурулгъан, шолал да шагъарны ичиндеги къурулушлар. Суткада биз береген 210 минг кубометр сув етишмей. Гъали биз шо санавну эки керен артдырмакъ учун алгъа мурат салгъанбыз. Миятлы — Магъачкыяла сув быргъы салынып тура. Шо суткада 250 минг кубометр сув бережек. Шо быргъы сув тазалайгъан имаратлагъа етишген, май айны орталарына шагъаргъа берме умут этебиз.

Канализация булангъы гъал шагъарда бузукъ. Гъали буссагъат берилген сувну 130 — 140 минг кубометри тьбюлгъа эсе тазаланмай. 50 — 60 минг кубометр нас сув денгизге тѣгюле. Шону учун гъали 12 метр теренликде, 6 метр гентги булан Пирморский районда эки шахта къурулуп тура. Газет-журнал комплексге ерли эки коллектор ишлене, сонг Каспийскиге барагъан трассатга къошулажакъ. Шо заман тазаланып чыгъгъан сувну къадары 280 минг кубометрге етишежек. Бирдагысы, баш насос станциядан Редукторныйге ерли коллектор этилинип тура. О. Кошевойну атындагы орамдан, Кювну проспектинге ерли де коллектор ишлене. «Шу уьч де объект сувну тазалап йибермек учун шайлы кѣмек

— Къыйын ишигизде уьстюнлюклер брайбыз.

— Савболутгъуз.

Халкъны гъайын этмек — аслу борч

Абдулгъамит Къурбанович Алнев, оьзюню тенгилерни йимик, Ватан даву къыйынлыкълары башда гечирген. Оку атасы элини эркинлиги учун жан берген. 14 йыллыкъ Абдулгъамит гичинден тутуп загъатгъа гиришген ва уьч инисин ва къызардашын оьсдюрге анасына кѣмек этген. Уллу четимликсизге де къарамайды, мурадына етишген — оър билим алгъан ва философия илимуланы доктору болуп токътагъан.

Абдулгъамит Къурбанович гъали СССР-ни Илмулар академиясыны Дагъыстан филиалыны президиумуну председателини биринчи заместители болуп ишлей, ол миллинара аралыкъланы теориясыны ва практикасыны тармагъында белгилли алим, шо масъалаларга багъышлангъан бир нече монография ахтарыланы автору гъысаплана.

Къаягент районда «Къаягент» санаторийни ва ремонт-механика предприятиени загъат коллективлери оьзлени жыйынында Абдулгъамит Къурбанович Алневни 140 номерли Янгъыкъаягент сайла округдан ДАССР-ни халкъ депутатына кандидат этип гѣрсетгенлер.

Тѣбенде биз ону булан болгъан лакъырыбызны беребиз.

— Абдулгъамит Къурбанович, Сизин илму ахтарыла-рыгъызыны миллинара аралыкъланы масъалалары булан байлавлулугъу негъакъ тьбюлгъор?

— Гертти, шо негъакъ тьбюлгъ. Эсимде бар, давуу йылларында мени ата юртум Уркарахда душман елеген топураклардан къачып гелген кѣп тьбюлгъ миллетлени вакил-лери сыйынгъан эди. Юртуларым олагъа оьзлени къолундан гелеген кѣмегин өте эдилер. Мени анам да олардан гъеч затын къызгъанмай эди. Ол бизге береген ашын да шолалгъа бермеге къабул эди. Бизин тамаша болгъанлыкъларыбызны англап, ол булай айта бола эди: «Бизин ата-бабаларыбызны асил хасиятларындан бириси авур гюн, ким буса да, адамгъа кѣмек этмеге унутмайгъанлыкъ». «Намусгъа байлангъан сонг шону бек тут», «Намус бары да затдан гюлю» — шолал айтывлар халкъны арасында гент кюйде юрюле эди. Шолар барысы да магъа бек таъсир этген. Шо йылларда бизин юрта ишлейген учителени кѣбую Юракъдан гелген осетинлер, руслар, украин-лер эди. Олар бизге этген кѣмекни бир заманда да унутмагъа болмажакъман. Муна шо себеп болуп, мен бара-бара миллинара ва интернационал масъалаланы уьстюнде ишлемеге иштагъландым.

— Гъалиги заманда миллетлени арасында тукулгъан четимликлени себеби не-лендир? Шолар нимни айыбындан тувулуна? Гъатта бир-бир регионларда шо къалма-гъалланы натижасында къан

тѣгюле, адамлар оьзлер яшав тургъан ерлерден къачып гетмеге борчлу болалар. Гъатта бизин Дагъыстан йимик, айтардай шолал къалмагъаллар ён ерлерде де адамларда оьзлени аманлыкълары учун гъалемлики тувулуна.

— Сиз айтагъан гертти. Бир-бир гезиклерде адамлардагы гъислер гъатдан озуп гъакъыллы артгъа салып къоя. Шону себеплери кѣп: экономикадагы, ругъ яшавундагы кризис гъаллар, социальный масъалаланы иттилеши-во, айры-айры регионларда совет адамланы яшавундагы, социальный-культура, яшавлукъ ва шону булан байлавлу материал-культура якъдан тазмин болувну даражаларындагы башгъалыкълар.

Шо масъалалар биден ту-вулунуп къалмагъа, шолар адамгъа сужда этивию, волюнтаризмни, милли полити-каны къыйыкъсытывларыны, совет законланы, партия яшавуну ленинчи нормаларын, кадрлагъа ва тилге бакъгъан якъдагы политиканы яман кюйде бузувланы натижасын-да тувулунгъан. Сонг да жамият малын урлавлар, уруш-батчылыкъ, таныш-билишлик де оьзюн терс якъдан гѣрсет-генин эсгермей къоймагъа бажарылмай.

30 — 40-чы йылларда болгъан кѣп къадардагы къысас беривлер ва савлай халкъланы башгъа ерлеге гючден гѣчюрюв, республика-ланы аьроном къурулушны иштиняларын иш этип дауу-ландырыз, аз санаву булан-гъы халкъланы милли пайда-ларын унутув, шоланы тилин ва культуранын оьсдюрюдеги

кемчиликлер де гъали миллет-лени арасындагы къыставу-луькьну тувулунмакълыгъына болушлукъ этмей къоймады. Халкъланы бир-бирине иш этип къаршы тургъузувну къастлары да болду, оьзге миллетлени гъысабына оьзюню миллетини абурун гѣтермеге къарайгъанлыкъ башгъа янгы-лыкъ зат тьбюлгъ. Уьлкенде миллетлени арасындагы ара-лыкъланы иттилеширивге иштагълы болгъан гючлер де ёъз тьбюлгъ. Янгыртп къурув-ну бу къыставуллу девюрию-де олар барысы да арагъа чы-гъа.

— Дагъыстандагы бупон-гю гъалгъа Сиз нечин кыйымат бересиз?

— Бизин уьстювиюклер-биз шексиз, биз шолар булан оьктем болмагъа болабыз. Бизин дослутубуз уллу терге-лерден оьтдю. Тек шону булан янаша гъали буссагъатда да чечилмеген масъалалар ва четимликлер аз тьбюлгъ. Шоланы артгъа салмагъан гъалда чеч-меге тарыкъ. Савлай уьлкенде-ги четимликлер бизге де хас. Гъар тьбюлгъ малланы етишмей-генлиги, гъар абатдагы къыт-лыкъ, юрта яшайгъан халкъ-ланы кѣплерини ишге къур-шаламагъанлыкълары, яшавлукъ уьйлени етишмейгенлиги, эко-логия гъалны четимлешегени-ги оьзлени терс якъдан нати-жаларын бермей къоймай. Аслу борч — шо четимликлени ва къыйынлыкъланы тайдырмакъ учун гъаракат этмек, халкъны

Бир-бир гѣчюп гелген юртларда ерли халкъ булангъы аралыкъларда четимликлер ту-вулунгъаны башгъа янгылыкъ зат тьбюлгъ. Шо масъалаланы

нечин чечмеге герен? Эгер Сизин халкъ депутат этип сайласа, биринчи гезикде Сиз не булан машгъул болажакъ-сыз?

— Мен Къаягент районну ону халкъны не йимик масъа-лалар рагъатсыздандырагъанын ахшы билемен. Мунда шолар аз тьбюлгъ. Мен айрыча кюйде булай масъаланы чечивге тергев берер эдим: халкъны иш булан тазмин этив. Шо муратларда промышленный предприятиелени, айрыкъда юр-хозяйство продукталаны иш-летеген, халкъ къолайгъан малланы чыгъарагъан пред-прияттиелени янгы филиалла-рын ачмакъ, онгача загъат чатышывну оьсдюремек, ижара-ны жалт кюйде гентлешдирмек, халкъ санитариянын янгыдан яратмакъ, онгача уьйлер къур-макъ учун топуракъ ва къуру-луш материаллар бермек учун къаст этежекмен.

Врачлагъа, учителеге, ял-ва кѣп авлетлери булавгъа агълюлеге уьйлер къурмакъ учун процентсиз кредит берме-ге герек. Районну сув булан тазмин этивию, Къаягент стан-цияда темир ёлну оьткен учув шону тьбюлгъден ёл онгармакъ бек агъамиятлы. «Къаягент» санаторий бизин Дагъыстанны оьтесиз гѣзел мююшю. Шо саялы да шону дагъыстан-дагы гентлешдиривну, шону айланасындагы агъачлыкъланы кторуп сакъланну оьзюм-ню лап да агъамиятлы борчум гъысаплайман. Давну ва загъат-матны сакъатларынны, ветеран-ларыны, пенсионерлени, кѣп яшлы агълюлени гъайын этмек мени учун лап жаваплы борч гъысаплайман. Районда ишай-гъан бары да миллетлени дос-лугъун ва бирлигин бекедеш-дирмек, шоланы арасында ту-вулунгъан масъалаланы адил-ликни ёлунда чечмек, олакъда-бек жаваплы ва агъамиятлы борч.

Эгер мен халкъ депутат этилип сайлансам, республи-калы Оьр Советинде савлай Дагъыстангъа тиеген масъала-ланы да гъакъыллы кюйде

уьстемекмен. Халкъгъа къы-лакъ этмек — мени учун лап да сыйлы борч. Лакъырлашывну онгаргъан.

З. ХАРБИЛОВ.

Янгы производство

Башлапгъы абатлар

Индустриалыи жалт оьсеген ша- Дежек, заводубузда жыйылгъан бола О гъысас заводну...

ДАССР-ни халкъ депутаты, Ата Абдулгъамитович Салаватов Буйнак шагъарда яшай. Ол шонда оьсген, шонда орта билим алгъан. Дагъы-стан политехника институтну битдирген сонг загъат блун оьз шагъарында, агрегат заводда башлай. Бир алдын технолог, сонг цехни началь-ниги болуп ишлей. Ону халкъ оьсген, иш биле-...

Бизин баянлыгыбыз

ЭГЕР СИЗГЕ СѢЗ БЕРСЕ...

Дагъыстан АССР-ни загъмат коллективлерине, бары да ватандашларына

Гьюрметли ёлдашлар! Гьали халкыны медицина къулушларыны кюювде бютюн уылкеде де, бизни республикада да иш кемчиликлер барлыгы биревге де ашыртгын зат тююл, шо саялы бизни мекенли ва тюз критика эте.

Бизни больницаларыбыз аварулардан тыгъылып толгъын, шогыр гере де аврувун атып сав этме герекли адамзаны да тери урмагъа борчул болабыз. Больницалардагы, поликлиникалардагы шартлар да адамзаны устыюлю ююде сав этивге кемеж этмей.

Шо гьалдан къутулмакъ учун не ёл бар? Биринчи гезикде янги больницалар къурувун болгъан чакъы чалтандырмалы, шону учун пачалыкыны янандан гьерсетилген харжланы пайдаландырыну болдурмалы герек.

Бузукъ гьалдан къутулмакъ учун бирдагы бир ёл бар. Белгиле кююде, аврувун ахтармакъ учун ятагъанлар Дагъыстандагы больницалары бары да койкаларыны 40 процентин елей. Шолай ятагъанлар орта гьисапда бир койканы эки жума сакълай (Больницада бир койканы тююлюк бытасы 15 манат). Гьалиги заман талап этеген аппаратура, апаратураны ёкълугъундан ахтарыланы сав яны да оыр даражада тююл.

Магъачкъалада республика диагностика центри къурулушу кююле. Шо гьалиги замангъа жавап берген медицина идара гьисаплана. Центр 7 жылдан манатны къадарындагы валюталагъа тыш пачалыклардан сатылып алынган янги медицина техника булан исидырыламакъ.

Центри къуллугъун 200-ге ювукъ врач ва орта медицина билими булангъы къуллукъчу кютежек. Мунда амбулаторияны шартларында гъажатлы адамзаны 1 — 2 тююню ичинде бары да къыдан медицина ахтарыларын сытермеге, аврувун тюз кююде ва оыз заманында токъташдырмагъа, республиканы загъматчылары сав этивню мурадгъа къыйшывалу юрюмеге боламакъ.

Центр кююде 500 адамны къабул этмеге белгиленген. Демек, шо больницаларда оызге аврувланы къабул этмек учун, О жинде де къолай койканы ёрны этмеге имканлыкъ бере.

Россия федерация ва Дагъыстан республикалары гъужуматлары шо агъамнатлы къурулуш учун кеп къадарда харж гьерсетген. Буса да ишлени чалт бятдирмек учун шо таманлыкъ этмей.

Харжланы етишмейгенлигинден центри къурулушу, ку токътап къалывуу къоркъунлукъу бар.

Шо саялы да биз заводланы ва фабрика, колхозланы ва совхозланы къурулуш ва транспорт къурумланы илму-ахтарыш институтланы коллективлерине, республиканы бары да загъматчыларына чакъырыз этмеге токъташдыкъ. Бизни ватандашлары яшаву ва савлукъу аявлу бары да адамлагъа озылени жыйгъан маялары булан къурулушгъа кемеж этмекни тилейбиз.

Ёлдашлар! Сиз диагностика центри къурулушу учун берген актча савлукъун беклешдиривню гьисабына гъар коллективге, гъар агълюню озыоне къайтарышын этежек, гъали ахтарышлардан ойтмек учун 2 — 3 жума больница-лардагы койкаланы елей турмалы борчул 10 минглер булангъы адамзаны заманын аймагъа имканлыкъ бере-жек.

Ёлдашлар! Биз сизни тийишли сесленивюгюню янам-лыкъ булан къаравулдайбыз. Медицинагъа оыз-озыоне сёз булан тююл, иш булан гъакъ юрекден кемеж сюеген гъар адамны гъали шону учун имканлыкъы бар.

Республиканы диагностика центри къурулушун тамамламакъ учун берилген актчаны Магъачкъала шагъарда Р-ров районуада Агропромбанкны операция бёлююнде 016.34323 номерли гьисаплашыв счётгъа йибермеюни тилейбиз.

И. М. ИБРАГЪИМОВ, ДАССР-ни савлукъ сакълаш министри, З. Ш. МАГЪАММАТОВА, СССР-ни халкъ врачы, К. А. БУЧАЕВ, медицина къуллукъчулары профсоюзуну обкомуну председатели, М. Г. ГЪАСАНОВ, РСФСР-ни ва ДАССР-ни ат къазангъан врачы, Р. А. КАРИМОВ, РСФСР-ни ва ДАССР-ни ат къазангъан врачы, Т. А. МАГЪМУТОВА, П. К. МАГЪАММАТОВ, М. М. ОМАРОВ, М. М. ОУЛЕЙМАНОВ, И. Ш. ИСМАЙЛОВ, ДАССР-ни халкъ депутатлары ва башгъалары

МИНИСТРИ ЖУРНАЛИСТЛЕР БУЛАН ЁЛУГЪУВУ

Бугюнлерде Дагъыстанны Журналистлерини союзу ва ДАССР-ни Министрлер Советини информация центрины сиптечилиги булан республика газетлени ва журналланы, радио ва телевидениени журналистлерини ДАССР-ни халкъгъа билим берив министри Бадави Гъажиев булан ёлугъу-ву болду. Ёлугъууда министри-ни заместителлери Н. Мусаева, Л. Ташченко, З. Муртаев, К. Гьасанов, бекленини начальни-кери Ж. Абрамова, А. Гьалимагъаматов, «Дагъыстанны ушталы» деген газетни редактору В. Меланидова ортакъчы-лыкъ этди.

Ёлугъуу Дагъыстанны Журналистлерини союзу председатели Исмет Алиев ачды ва ёлугъуу мурадлы байлау къыстгъаракъ бай-лыкъ берди.

Б. Гъажиев, Дагъыстанны школалары ва педагогика колледжлерини, савалы министрликни алында токъта-гъан ашу маънадагы гъа-лында абад туруп, школаны

яшлагъа оытесиз тюлю та-сир этеген тюлюк агъымлардан кьоруп сакъламакъдан бизни социалист къурумну, Ватаныбызны бирлигин, халкъ-ланы арасындагы дослукъу болдурув гъасил бола. Пагъму-лу, сиптечилиги булангъы ашыорюмлене ахълап, арагъа чыгъармакъ, бизни инг сыйлы борчубуз.

Шо уллу маънадагы ювукъ заманын ичинде яшавгъа чы-гъармакъ учун не этиле? Би-ринчиде, биз республика учун ёлбашчы кадрланы гъазира-вню уллу программасын гез алгъа тутгъанбыз. Шогаз ге-ре ишни де юртебиз. Экинчи-лей де, министрликни сипте-чилиги булан шагъарларда хас физика-математика школалары къурулгъан. Кебюсю школалар-да педагогика класслар ишлей. Шо классланы битдирген охув-чулар педвузлагъа бир экзамен булан конкурс-суз етишмеге бола. Шо охувчулагъа педагогика охув охъалатгъа тюшмек учун башгъа тюрю осылдиклер ле-...

Бизни министрлик ювукъ йылланы ичинде яшав-гъа чыгъарма гез алгъа ту-тулгъан маъналардан бирда-гы бириси — мияли культу-рабызны, мердешлерибизни адатларыбызны ва къылыкъ-...

ДАССР-ни Халкъгъа билим берив министрлигини яны-дан хас фонд ачылгъан. Шо фондгъа кемеж этмеге сюеген къурумлар 001700852 но-мерли счётгъа актча йиберме-ге бола.

Бугюнге ерли фонду гьиса-бына 350 минг манат актча гелип тура.

Министр журналистлер бер-ген кеп санавдагы сорава-гъа тындырышкъы жаваплар къайтармалы къарады. Тек бир-бир соравагъа алынган жаваплар журналистлени рази этмедиле. Мисал учун, шагъар школаларда гъар миллетлени вакилине ана тилин уйренив-лю борч этип салмай, охувчу-ну ва ону ата-анасыны разил-гине къарайгъанлыкъ, бугюн-ге ерли республиканы юрт ва шагъар школаларында тыш уылкелени тиллеринден болуп, арап тилни уйренимеге байла-лу бир тюрю чаралар гьерюл-мейгенлик, республиканы ке-бюсю школаларыны материал-техника базасын беклешдир-

Милицияны яшавундан

АЛГЪАСАГЪАН «ЖИГУЛИ»

Эртен тез вахъти. Ленин-гент посёлокну участка инс-пекторуну кабинетине, къар-салай туруп, къарт къатын гирип геле.

«Ай нажжаслар, боралай сёнгюрлер, сен айта эдинг хари, Агъав, шону шолай къой-магъыз, сарайгъа сама салы-гъыз деп. Муна сен айтагъан болду, урлады машинни. Аман къоллары сынгъай эди оланы».

Агъав Темиров машин ур-лангъан абзаргъа алгъасай. «Ким этме бола?» деген ой булан ол юртдагы жагъил тайпаны гезден гечирип чы-гъа. Шекли бола. Тек алгъа-самай. Машин урлангъан аб-зарда, бавада, орамда аякъ-гъызланы тергей. Уручуну ерине озыон салып къарай.

Ол этгенни такрафлай туруп, абзардан чыгъа, орам агъа-гъа геле. Машин урлангъан хабаргъа хоншулар жыйыл-гъан. Там хоншусу, орам агъада бичакъны гьерюп: «Орамгъа бизни бичакъны ким ташлагъан?» — деп, къызына къычыра. Инспек-торну бавадагы алкъ гьыз-лардан тувулунгъан шеклени-вюне бирдагы бир далил къошула.

Урлангъан машинни тюш-ден сонг, юртдан йыракъ-да, татавул агъада та-балар. Машинни еси: «Дерт магнитофон касетден къай-ры, алынган зат ёкъ, бу сетка да меники тююл».

— деп, машинде унутулуп къал-гъан, ону-муну салагъан, къолгъа тутатгъан сетканы узата. А. Темиров, сетканы алып, кабинетине бара ва орам агъадан бичакъын тап-гъан къатынны чакъыра.

— Сизин сеткагъыз, алы-гъыз, — деп, ону алдына сетканы сала.

— Воллагъ бизинки, бу сизге къайдан гелди, — деп сарай бир затгъа да шек бол-магъан къатын.

— Шо сизин бичакъ тюш-ген ерде шу да болгъан, — дей А. Темиров. — Хоншу-ланы машинни алып къач-гъан сизин уланыгъыз, ону да алып мен аныма гелигиз.

Гертилей де, машинни хон-шу улан алып къачгъан бо-луп чыгъа.

Участка инспектор, озыоне тапшурулган территорияда не уру болса да, ким этме бола-гъанны, къайсы ерде жинал-чылыкъ иш этилегенни бил-ме герек. Эгер ол, озокъда, тийишли кююде иште берил-ген буса. Къаны-жаны булан ишлесе, къыйынлыкълар да гьезге гьерюмлей, етишмейген зат да ёкъ.

Милицияны старший лей-тенанты Агъав Темиров бу-лангъы лакъырдан сонг, шо-лай гъасил чыгъарма бола.

А. Темиров Къоркъмаскъа-лада тувгъан. Школаны бит-дирген сонг, Ватан борчун кюте туруп, Чехословакияда эки йыл армия къуллукъда болгъан. Армиядан къайт-гъанда юртунда, совхозда ишлеген. Комсомол къурумну таклифине гере милициягъа иште тюшген. 1982-нчи йыл-да ДАССР-ни МВД-си бакъды-дырып, Бривалдагы мили-цияны орта хас школасына охума тюше. Эки йыл окуп, лейтенант чын булан Магъач-къалагъа, алда ишлейген бё-люкге къайта. Магъачкъаланы Киров району ачылгъанда,

шонда участка инспектор бо-луп ишлеме башлай.

Участка инспекторну иш-ниг башлап адамгъа терге-лю, гъайлы янашывну талап эте. Инспекторда кемеж из-леп гелегенлер кеп бола. «Эрим иче, кемеж этигиз», «Уланым гече къайтмай къал-гъан, магъа сизин кемегиз та-рыкъ», «Уланым иш табып беригиз хари», Шолай ва бугъар ошагъан кеп санавда-гъы тилевлени жанына авур алып, Агъав ватандашлагъа озыоню къолундан гелеген ке-мекни этме алгъасай. Тек ол этеген яхшылыкъ, кемеж гъар гезик озыо сюеген кююде та-сирли болуп да къалмай.

Ш. Насруллаев радиомал-лар чыгъарагъан заводдагы ишчилени опуракъларын ур-лап тутула. Ишны арасы участка инспекторгъа: «Бу гезикге къоюгъуз хари, дагы этмежек, мен шону озыоню бойнума аламан», — деп, ял-барып тилей. А. Темиров да яш уручу булан хыйлы заман лакъыр эте ва анасына тап-шуруп йибере. Экинчи гезик де Ш. Насруллаев увакъ уру атип тутула. Экинчилей де инспектор ананы албарывда-рына чыдама болмай, ишын арасы булан йибере. Тек Ш. Насруллаевге не анасыны тилевлери, албарывлары, не де инспекторну аплатывлары, насигъатлары кар этмей. Ол Ленинграддан заводгъа гелген архитекторланы багъалы при-борларын заводдагы гиччирек тюкенни урлай ва тутула.

— Бизин ишибизде тер-гевлю болмакъны кеп уллу маънасы бар, — деп лакъыр-гъа къошула лейтенант Аб-дул Тагъиев. — Бир гезик Агъав да, мен де машин булан барабыз. Бир «Жигули» ма-шин, бек алгъасап, бизден озуп гетди. Ичинде олтургъан-лагъа да къарап, Агъав: «Шо-ну алгъасагъаны тегин тю-люл, тергейик чин», — деп, машинни токътатып терге-дик. Машинни бары да доку-ментлери алгъан документлер болуп чыкъды. Машин урла-нып геле эди. Сонг еси та-былды, уручулар тутула. Ай-тагъаным, Агъав, шо яны-дан алгъанда, не ерде де тер-гевлю бола, бажармыз кюю-де ишлей.

— Нечакъы сюймек де, муна шулай, бир уругъа та-рыгъан сонг биз кемеж этип болмайгъанлар да ёлугъа, — дей А. Темиров бизни булангъы лакъырында. — Мени участ-

када 8 мингден де кеп адам яшай. Янгыз иш гьерюп, яхшы натижалагъа этишме къыйын. Мен бу участкагъа тюшгенче, мунда бир кварталдагы жи-найтчылыкъ ишлер 14-ге ми-не эди. Гъали шолар дертге кемиген. Шо да, даим участ-кадагы гъалны билип, шону тергевюнгю тююнде сакъ-ламакъдан бола. Мен агъа-инилер Багдаур ва Абдул Та-гъиевлар булан бирче иш-леймен. Бирче ишлесе тынч бола. Ишден бир агъвалат дей-мисиз? Олар кеп. Гъар гон йимик агъвалатлар бола. Ми-сал учун, о гюнлерде янги «Жигули» машин урланып шагъарны агъасындагы бир устаханада сакъланы деп, иш-формация гелди. Тагъиевлар булан бирче онда алгъаса-дыкъ. Дерт улан машинни моторун, дегерчиклерин, къалгъан бары да къурулла-рын чечки, сатмагъа гъазир-леп, къалгъан кузовун свар-ка булан гесип, эки бёлюп тура эди. Тутуп элдик. Олар башгъаланы да чыгъарма им-канлы.

— Бизин ишибизде тер-гевлю болмакъны кеп уллу маънасы бар, — деп лакъыр-гъа къошула лейтенант Аб-дул Тагъиев. — Бир гезик Агъав да, мен де машин булан барабыз. Бир «Жигули» ма-шин, бек алгъасап, бизден озуп гетди. Ичинде олтургъан-лагъа да къарап, Агъав: «Шо-ну алгъасагъаны тегин тю-люл, тергейик чин», — деп, машинни токътатып терге-дик. Машинни бары да доку-ментлери алгъан документлер болуп чыкъды. Машин урла-нып геле эди. Сонг еси та-былды, уручулар тутула. Ай-тагъаным, Агъав, шо яны-дан алгъанда, не ерде де тер-гевлю бола, бажармыз кюю-де ишлей.

Ишны ишны башындан ту-туп, А. Темиров янги участ-кагъа белгиле. Ол гъали Карл Марксы атындагы проспект булан Магъачкъалагъа гелегенде онг акъда, Таргъу тавгъа багъып ерлешген тер-риторияда участка инспектор Март айда «Фильтр» деген ат булан оытерилген операция-да старший лейтенант А. Те-мировну гъаракаты айрыча белгиленген. Пайдалы, та-сирли иш учун огъар ДАССР-ни иш ишлер министри бара-

гта билим берив министри Бадави Гажиев булан ёлугуру болду. Ёлугуруда министри заместителери Н. Мусаева, А. Ткаченко, З. Муртаев, К. Гусейнов, бёлжлени начальники Ж. Абрамова, А. Гажимагамматов, «Дагыстанлы учитель» деген газетни редактору Б. Магомедов ортакчылык этди.

Ёлугурун Дагыстанлы Журналистлерини союзуни правлениесини председатели Назет Алиев ачды булан ёлугурун мурадына байлаву кысгырак баялык берди.

Б. Гажиев, Дагыстанлы школаларыны ва педагогика коллективлерини, савали министриликни алдында токтагъан аслу масъалаларны гъа кында айта туруп, шоланы экиниси устюнде айрыча токтады.

Лап да агъиятлы масъалалардан бириси, — деди министр, — оёсюп гелеген иш наслуну рутъ инына гъайлы янашмакъ. Бугюнгу яшорюмлени рутъ инындан тюз тарбияламакъдан, улъкеде болуп турагъан алышынывланы ангаатып болмакъдан, тюрлю-тюрлю зараллы, оёрюм

Шо улду масъаланы ювукъ заманын ичинде яшавгъа чыгъармакъ учун не этиле? Биринчилей, биз республика учун ёлбашчы кадрланы гъазирлевлени улду программасын гъа алгъа тутгъанбыз. Шогъар гере ишни де юртебиз. Экинчилей де, министриликни сптечилиги булан шагъарларда хас физика-математика школалары кёрулгъан. Кёбюсю школаларда педагогика класслар ишлей. Шо классланы битдирген охувчулар пехвуалагъа бир экзамен булан конкурсга тюшмеге бола. Шо охувчулагъа педагогика охув омакълагъа тюшмек учун башгъа тюрлю енгилликлер де этилежек. Республиканы шагъарларындагы ва юрталарындагы кёп школаларда айрыча предметлерден хас класслар ачылгъан. Къаттыгъонлюк школаланы ишине де айрыча тергев беребиз.

Министриликни янындан Каспийскиге барагъан ердеги атлар чапдырагъан майланда оёрюм ишланы ва яшорюмленни ат чапдырагъан ва ону устюнде тюрлю-тюрлю оюялар

нёрлер гёрсетив йиник спортну бизни республикада янгыдан яратмагъа имкандыкъ бережек.

Министр оёзюню сёйлевюнде ДАССР-ни Халкъгъа билим берив министрилиги янгы охув йылдан башлап, гъа алгъа тутгъан ишлени гъакъында айта туруп, Магъачкъала шагъары математиканы ва гуманитарный предметлени теренден уйренеген лйдей, Гунибде ва Каспийск шагъарда гимназиялар ачылажакъны гъакъында да айтды.

— Бизин министрилик ювукъ йылланы ичинде яшавгъа чыгъарма гёз алгъа тутулгъан масъалалардан бирдагы бириси — мнли культурабыны, мердеперибизни адатларыбызны ва кылыкларыбызны къайтара янгырмакъ мен ойлашагъан кюйде, лап да агъамиятлы масъала. Шону учун да, школаларда ана тил дарслагъа, мнли музыканы уйренивге, республиканы тарихни ахтарывгъа кёп тергев бермеге герекибиз. Янгы охув йылдан тутуп, агул, пахур, рутул тиллерде дарслар юрележек.

Республикада халкъгъа билим берив тармакыны оёздюрмек ва беклешдирмек учун

быва 350 минг манат акъча гелип тура.

Министр журналистлер берген кёп санавдагы соравлагъа тындырыкълы жаваплар къайтармагъа къарады. Тек бир-бир соравлагъа алынган жаваплар журналистлени рази этмедил. Мисал учун, шагъар школаларда гъар миллетлени вакилине ана тилин уйренивлю борч этип салмай, охувчуна ва ону ата-анасыны разилигине къарайгъанлыкъ, бугюнге ерли республиканы юрт ва шагъар школаларында тыш улъкелени тиллеринден болуп, арап тилин уйренимеге байлавлу бир тюрлю чаралар гёрюлмейгенлик, республиканы кёбюсю школаларыны материал-техника базасын беклешдирмек учун кёп аз иш этилегенлик журналистлени сёйлевлюриде ачыкъ гёрюндю.

Бизин республиканы школаларында билим беривню даражасы ва материал-техника базасын беклешдиривню гъалы РСФСР-ни школалары булан тенглешдирегенде, 73-нчу ерде токътайгъанлыкъ да журналистлени тамаша этди.

Ж. ЗАКАВОВ.

орам гъадап бичагыны тапгъан къатынны чакъыра.

Гъали-гъалилерде къаттыгюн ахшам ДАССР-ни МВД-сини уголовный розыскыны младший инспектору Арслана Алибисев юртдан къайтып геле болгъан. Магъачкъалада ол 4 номерли автобустга минген. Бир-эки остановкадан сонг тюшме герек болгъан. Тек ону итти гёзлери биревлени айланышына шекленген. Бир нече жагъил яш эки сумкасы ва яшлары булагъы бир жагъил къатынгишини аралагъанда йиник токътагъан. Арслана Алибисев олагъа тергев этмеге башлагъан. Асталикъ булан ол шо къатынгишиге ювукъгъа этише ва... ону сумкасындан кошелёк чыгъарып алып гелеген вакътисинде бирисини къолун тутуп къоя. Оёзюн тийишли кюйде тутмакыны ва гелеген остановкада тюшмекни инспектор таклиф этген заманда олар барысы да нас сёзлер айтып кычырмагъа ва ябушмагъа башлагъан. А. Алибисев оёзюню сакъламакъ учун гюч къозламагъа борчлу болгъан. Мунда бир затны гъакъын

болмайгъанлар да ёлугъа, дей А. Темиров бизни булагъы лакъырында. — Мени участ

Ишени билим берив юзюню, А. Темиров янгы устюнде белгилени. Ол гъаиз Кара Маркени атындагъа проспекте булан Магъачкъалада гелегенде онг жьда, Таргъу тавгъа багъып ерлешген территорияда участка инспектор Март айда «Фильтр» деген ат булан оьтгерилген операцияда старший лейтенант А. Темировну гъаракаты айрыча белгилениген. Пайдалы, тагъирли иш учун оёгар ДАССР-ни ич ишлер министри бараккала билдирген.

Я. БИЙДУЛЛАЕВ.
Суратда: старший лейтенант А. Темиров иш устюнде.
Автор чыгъаргъан сурат.

гъан. Шо жагъил къатын оёзюню кошелёгун таныгъан, шонда 91 манат акъча болгъан.

Шо уручу радиомаллар чыгъарагъан заводну ишчиси М. М. Межитов болгъан. 21 йыллыкъ шо жагъил улан Айвазовский орамы 2 номерли уёюн 6 номерли квартирасында яшай. Уручулугъу саялы алдын да туснакъ этилген болгъан, тек, герекиз, тюз ёлгъа тюшейм деп чн къарамагъан.

А. МУСАЕВ,
ДАССР-ни МВД-сини политика бёлюгюню инструктору.

Редатор С. Н. ВАЛИКОЛЛАЕВ.

«Гечегиз яхшы болсун, яшлар!» 20.15 Информациа программасы. 21.00 Ырлар. 21.55 Хоккей. Дюняны чемпионаты. Швейцариядан берилиш.

ХАМИСГЮН, 19 АПРЕЛЬ

7.15 «Тангчолпан». 17.00 Янгы хабарлар. 17.20 — 18.00 «Батырмурзасевни адвокаты». Радиоберилиш.

ЖУМАГЮН, 20 АПРЕЛЬ

7.15 «Тангчолпан».

СПОРТ ЯНГЫЛЫКЪЛАРЫ

Грозный шагъарда яшорюмленни арасында тутушуп ябушувдан РСФСР-ни турнири оьтгерилди. Шо ярышларда яшорюмлер оёзлени бажарывлугъун, гююнени гёрсетди. Апрель айда, Ленинград шагъарда болажакъ СССР-ни турнирине гъазирлигин билдирди. Турнирде бизин дагыстанлы уланлар Бютюнсоюз ярышлагъа чыгъ

макъ учун 21 ерни алды. Яш кочапланы 11-и биринчи ерлерге ес болду. Оланы арасында хасадюртлу Р. Магътиханов, магъачкъалалы А. Сайтиев ва И. Исмаилов да бар. Гююш жетонлагъа ес болгъанлардан З. Ясеков, А. Сайдубаталов, Р. Умаханов, А. Шаниев, М. Агъматов да бар. Шо ярышларда уёюнчю ерни А. Абдураши-

тов, М. Исаев, Р. Нургъажиев алды.

Даю-до ябушувдан Курск шагъарда Россияны школьниклерини арасында зона ара спартакиада оьтгерилди. Шо спартакиадада бизин дагыстанлы уланлар да биринчи ерлерге ес болду.

Къызъашланы арасында Мадина Лабазанова ва Патя

Расулова барындан да яхшы ябушуп, багъалы савгъатлагъа лайыкълы болду. Экинчи ерни Ольга Кошмак, Динара Алиева, Оксана Рыжик алды. Уёюнчю ерге буса Нанда Исалова ес болду. Бизин уланъашларыбыз да къувандырды. Шамил Темирханов 57 килограм авурлукъда ябушуп, чемпион деген атгъа ес болду. Экинчи ерни Али Магъамматов ва уёюнчю ерни буса Бута Алилов алдылар.

М. КАНАЕВ.

ЖУМАГЮН, 20 АПРЕЛЬ I ПРОГРАММА

6.30 120 минут. 8.35 «Сибирни гёк гёзю». Илму-англатыв фильм. 9.35 Сергей Березенни Ырлары. 9.45 Берилиш. 10.45 «Он алты йылгъа ерли ва оьрде». 11.30 Йыллы заманлары. Апрель 12.30 Заман. Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу. 15.30 Янгылыкъланы теле-визионный къуллугъу. 15.45 «Светофор» — Каспийск ва Магъачкъала шагъарланы коммандаларыны ёлугъу. 16.55 В. И. Ленин тувгъан гюнден берли 120 йыл битегенликго

багъышлангъан шатлыкъ жыйым. Кремлни Съездлер къаласындан гёрсетив. Ахырында — «Заман». Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу. 21.00 Заман. Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу. 21.45 Бюлет. 22.30 Реклама, билдиривлер. 22.35 «Шолай болгъан.. болгъан». 23.05 «Къарав». 00.50 Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу.

II ПРОГРАММА

8.00 Эртеги гимнастика. 8.15 Илму-англатыв фильм. 8.35, 9.35 Музыка. 7-нчи класс. 9.05 Ингилс тили.

Охутувну биринчи йылы. 10.05 Ингилс тили. Охутувну экинчи йылы. 10.35, 11.35 Тарих. 8-нчи класс. 11.05 Яш булан къатнашыну къайдасы. Берилиш. 12.05 Музыка. 12.25 Чебер фильм. 17.00 Къол ялгъанну жумагъа. «Акъ гюллер» деген документли фильм премьерасы. 17.35 Бары да халкъ учун спорт. 17.50 Реклама, билдиривлер. 17.55 Концерт. 18.30 Заман. Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу. 19.00 Савдукъ сакълаву масъалалары. 19.00 Билиривлер. 19.35 Берилиш. 20.00

ТВ

ХАМИСГЮН, 19 АПРЕЛЬ I ПРОГРАММА

6.30 120 минут. 8.30 «Сибирни гёк гёзю». Илму-англатыв фильм. 9.30 «Салам, музыка». 10.15 Мультфильм. 10.25 Театрны гъакъында. 11.15 Яшлар учун. 12.25 Реклама, билдиривлер. 12.30 Заман. Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу. 15.30 Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу. 15.45 Яшлар учун фильм. 17.05 Че

бер иш гёреген коллективни концерти. Магъачкъала шагъарны Ленин районуку школалары. 17.40 «Дагыстан» деген информация-публистика программасы. 18.20 «Сирена». 18.30 Заман. Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу. 19.00 ДАССР-ни Министрлер Советини Президиумуну жыйынындан репортаж. 19.40 Тавланы макъамлары. 20.00 Топуракъны Бютюндожня гююне. Илму-англатыв фильм. 21.00 Заман. Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу. 21.30 Агъамият.

II ПРОГРАММА

8.00 Эртеги гимнастика. 8.15 Илму-англатыв фильм. 8.35, 9.35 Умуни биология. 2-нчи класс. 9.05 Испан тили. Охутувну биринчи йылы. 10.05 Испан тили. Охутувну экинчи йылы. 10.35, 11.35 Биология. 9-нчу класс. 11.05 Яш булан къатнашыну къайдасы. 12.05 Н. В. Гогольну асарлары экранда. «Вия»

13.20 Ритмалы гимнастика. 13.50 Чебер фильм. 17.00 Бизин фондларыбыздан. В. Соколовну концерти. 17.50 РСФСР-ни шагъарларыны телестудиясы. «Маршал Жуков». «Ялыны йыллар». 2-нчи бёлюгю. 18.30 Заман. Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу. 19.00 «Он алты йылгъа ерли ва оьрде». 19.45 Документли фильм. 20.00 «Гечегиз яхшы болсун, яшлар!» Мультфильм. 20.15 Информациа программасы. 21.30 Хоккей. Дюняны чемпионаты. Швейцариядан берилиш.

РЕДАКЦИЯНЫ АДРЕСИ:
367007, Магъачкъала, Комсомол проспекти, 61.

ТЕЛЕФОН НОМЕРЛЕРИ: редактору заместителени — 7-24-96, жаваплы секретаргъа ва партия бёлюгюне — 7-28-76, юрт хожайство бёлюгюне — 7-23-77, янгылар ва информация бёлюгюне — 7-28-85, культура ва промышленность бёлюгюне — 7-22-81, издательствогъа — 7-31-92, бухгалтериягъа — 7-30-94.

Газета отпечатана офсетным способом в типографии издательства Дагестанского обкома КПСС. (И. Комарский проспект, 41).